

Nr 43.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om rätt att använda obligationer med 3 procent ränta tillhörande svenska statens tredje försvarslån såsom betalningsmedel vid erläggande av arvsskatt; given Stockholms slott den 6 februari 1942.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om rätt att använda obligationer med 3 procent ränta tillhörande svenska statens tredje försvarslån såsom betalningsmedel vid erläggande av arvsskatt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

F ö r s l a g

till

förordning om rätt att använda obligationer med 3 procent ränta tillhörande svenska statens tredje försvarslån såsom betalningsmedel vid erläggande av arvsskatt.

Härigenom förordnas, att vad i förordningen den 4 oktober 1940 (nr 860) om rätt att använda försvarsobligation såsom betalningsmedel vid erläggande av arvsskatt, m. m. är stadgat beträffande obligation tillhörande svenska statens försvarslån av den 1 maj 1940 skall gälla jämväl sådan till svenska statens tredje försvarslån av den 15 augusti 1942 hörande obligation, som löper med 3 procent ränta.

Denna förordning träder i kraft den 15 augusti 1942.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 februari 1942.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför:

Enligt förordningar den 4 oktober 1940, nr 860, och den 28 mars 1941, nr 164, skall obligation tillhörande svenska statens försvarslån av den 1 maj 1940 eller sådan till svenska statens andra försvarslån av den 15 januari 1941 hörande obligation, som löper med 4 procent ränta, till nominella kapitalbeloppet gälla såsom betalningsmedel vid erläggande av arvsskatt, dock högst för det belopp vartill skatten av myndighet, som verkställer stämpelbeläggning eller eljest uppbär arvsskatt, beräknas uppgå. Enligt kungörelser, utfärdade den 4 oktober 1940, nr 861, och den 28 mars 1941, nr 165, skall vid erläggande av arvsskatt i dödsboet efter någon, som blivit i statskuldboken inskriven såsom ägare till försvarsobligation av 1940 års emission eller till obligation med 4 procent ränta tillhörande andra försvarslånet, av riksgäldskontoret utfärdat certifikat över inskrivningen under vissa förutsättningar gälla lika med själva obligationen.

Med anledning av att ett tredje försvarslån nyligen utbjudits har inom finansdepartementet upprättats en den 27 januari 1942 dagtecknad *promemoria*, vari anförts bland annat följande:

Såsom skäl för införande av rätt att erlægga arvsskatt medelst försvarsobligationer anfördes vid framläggandet av den proposition (nr 8) till 1940 års urtima riksdag, som låg till grund för förordningen den 4 oktober 1940, nr 860, i huvudsak följande. Med hänsyn till den stora spridning, som försvarsobligationerna vunnit hos allmänheten, vore det berättigat antaga, att de skulle finnas bland tillgångarna i flertalet av de dödsbon, som hade att erlægga arvsskatt. I många av dessa dödsbon komme försvarsobligationerna att utgöra en förhållandevis stor del av de likvida tillgångarna. För bodelägarna skulle det därför vara av stor betydelse att få betala arvsskatten, helt eller delvis, med försvarsobligationer, om dessa därvid finge gälla för nominella värdet, vartill de ju i regel inköpts. Rätten att erlægga arvsskatt medelst försvarsobligationer borde emellertid icke begränsas till obligationer, som funnes i dödsboet, utan betalning borde få ske jämväl med obligationer, som av bodelägarna uppköptes från annat håll. Funnes bland tillgångarna i dödsbo icke försvarsobligationer eller försloge icke befintliga försvarsobligationer till arvsskatten, skulle bodelägarna därför, om obligationerna noterades under pari, finna med sin fördel förenligt att söka förvärva sådana för att använda

dem vid skattens erläggande. Genom denna efterfrågan, som kunde förväntas bli ganska stor, skulle kursen å försvarsobligationer få ett avsevärt stöd.

I den proposition (nr 69) till 1941 års riksdag, som låg till grund för förordningen den 28 mars 1941, nr 164, framhölls att de ovan återgivna skälen vore i full utsträckning tillämpliga jämväl å de obligationer tillhörande 1941 års försvarslån vilka löpa med 4 procent ränta. Beträffande åter de i sistnämnda emission ingående obligationerna med 3 procent ränta och vinstutlottning skulle en tillämpning å dem av de i förordningen den 4 oktober 1940 meddelade föreskrifterna medföra vissa tekniska svårigheter, vartill komme, bland annat, att för dessa obligationer kursen torde i mindre grad än beträffande obligationerna med 4 procent ränta vara i behov av stöd genom åtgärder av förevarande slag.

Då numera utbjudits ett nytt försvarslån — svenska statens tredje försvarslån av den 15 januari 1942 — synes det böra tagas under övervägande huruvida icke jämväl till detta lån hörande obligationer eller vissa av dem borde få användas för betalning av arvsskatt på samma villkor som gälla i fråga om 1940 års försvarsobligationer och 1941 års försvarsobligationer med 4 procent ränta. 1942 års emission omfattar obligationer av tre typer, dels 40-åriga obligationer med $3\frac{1}{2}$ procent ränta, dels 5-åriga obligationer med 3 procent ränta, dels ock s. k. sparobligationer. De sistnämnda obligationerna försäljas till lägre pris än nominella beloppet, till vilket de inlöses efter $6\frac{1}{2}$ år. Vid inlösen dessförinnan erhålles det lägre belopp som å obligationen angives för det år varunder inlösen sker. Skillnaden mellan inlösningsvärdet och inköpspriset utgör ränta. Högsta ränteavkastningen, nämligen $3\frac{1}{2}$ procent för år, ernås om inlösen sker först efter $6\frac{1}{2}$ år. En och samma person äger icke innehava sparobligationer till ett högre sammanlagt nominellt belopp än 2,000 kronor.

Vad först de 40-åriga obligationerna beträffar synes knappast finnas anledning att förlåna dem egenskapen av betalningsmedel vid erläggande av arvsskatt. En sådan anordning skulle icke låta sig väl förena med den långa löptiden, vilken föranlett en högre räntesats än den för de 5-åriga obligationerna fastställda. De 40-åriga obligationerna äro f. ö. uppenbarligen huvudsakligen av intresse som placeringsobjekt för penningvårdande institut.

Det nyss anförda äger icke tillämpning å sparobligationerna. Emellertid kan det icke ifrågakomma att låta dessa användas som likvid för arvsskatt på samma villkor som obligationer ur de tidigare emissionerna. Härför lägger bland annat den begränsade rätten till innehav av sparobligationer hinder i vägen. Bestämmelsen härom medför dessutom vissa tekniska svårigheter att överhuvud taget för dessa obligationers vidkommande genomföra en reglering i nu avsett syfte, vilka svårigheter delvis sammanhånga med att vederbörande arvinge eller testamentstagare är skyldig att erlægga den å hans lott belöpande arvsskatten, som dock i regel förskjutes av dödsboet. Även obligationernas tekniska konstruktion talar emot att de skulle få användas för arvsskattelikvid.

De 5-åriga obligationerna i 1942 års emission åter måste anses vara av sådan beskaffenhet att de i nu berörda hänseende böra likställas med 1940 års obligationer och 1941 års obligationer med 4 procent ränta. Här kan emellertid det spörsmålet resas, huruvida icke i så fall en sådan likställighet bör förlånas jämväl de av svenska staten den 15 december 1941 utgivna 5-åriga obligationerna med 3 procent ränta. Såsom skäl för en dylik åtgärd kan åberopas lämpligheten av att statsobligationer med samma räntesats och nära sammanfallande löptider hava samma kursvärde. Ifrågasättas kan å andra sidan, huruvida icke de även för den stora allmänheten avsedda försvarsobligationerna böra bibehålla sin särställning i nu förevarande hänseende. Måhända väger dock det förra skälet tyngre än det senare.

Vid promemorian fanns fogat ett med ledning av det sålunda anförda upp-
rättat, så lydande

U t k a s t

till

förordning om rätt att använda vissa statsobligationer såsom betalningsmedel vid erläggande av arvsskatt.

Härigenom förordnas, att vad i förordningen den 4 oktober 1940 (nr 860)
om rätt att använda försvarsobligation såsom betalningsmedel vid erläggande
av arvsskatt, m. m. är stadgat beträffande obligation tillhörande svenska sta-
tens försvarslån av den 1 maj 1940 skall gälla jämväl sådan till svenska
statens obligationslån av den 15 december 1941 eller till svenska statens
tredje försvarslån av den 15 januari 1942 hörande obligation, som löper med
3 procent ränta.

Denna förordning träder i kraft den 16 maj 1942.

Den i utkastet föreslagna tiden för förordningens ikraftträdande motive-
rades i promemorian därmed, att försäljningen av de 5-åriga försvarsobliga-
tionerna skulle vara avslutad senast den 16 maj 1942.

Över promemorian och det därvid fogade utkastet ha efter remiss utlå-
tanden avgivits av fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskon-
toret.

Fullmäktige i riksbanken ha förklarat sig icke hava något att erinra mot
det remitterade författningsförslaget.

Fullmäktige i riksgäldskontoret ha anfört:

Fullmäktige vilja för sin del tillstyrka, att de 5-åriga obligationerna av
tredje försvarslånet må kunna användas som likvid för arvsskatt på samma
villkor som obligationerna av första försvarslånet och 4 procent obligatio-
nerna av andra försvarslånet.

Däremot anse fullmäktige det ej böra ifrågakomma att med berörda för-
svarslåneobligationer i förevarande hänseende likställa 3 procent obligatio-
nerna av den 15 december 1941. Tillräckliga skäl föreligga enligt fullmäkti-
ges mening icke för införande av en extra förmån för nyssberörda obligatio-
ner, vilka numera äro slutsålda. Den skillnad i kurssättning, som kan upp-
komma, därest endast de nya 3 procent försvarsobligationerna men ej mot-
svarande obligationer av den 15 december 1941 skulle få användas som likvid
för arvsskatt, torde ej bliva av någon nämnvärd betydelse.

I utkastet till förordning bör vidare den ändringen vidtagas, att datum
å tredje försvarslånet ändras till den 15 augusti 1942, vilken dag de till lånet
hörande obligationerna komma att dateras. Den förordning, som kommer
att utfärdas, synes lämpligen böra träda i kraft först nyssnämnda dag och
ej, såsom i förslaget angivits, den 16 maj 1942.

Departements-
chefen.

I enlighet med det därutinnan av fullmäktige i såväl riksbanken som riksgäldskontoret förordade förslaget torde obligationer med 3 procent ränta tillhörande tredje försvarslånet böra få användas såsom betalningsmedel vid erläggande av arvsskatt. Det har tillika ifrågasatts, huruvida icke samma förmån borde gälla beträffande statsobligationer med 3 procent ränta av emissionen den 15 december 1941. Med hänsyn till vad häremot anförts i promemorian och av riksgäldsfullmäktige vill jag dock icke förorda införandet av bestämmelser av sådan innebörd.

I anslutning till det anförda och under beaktande av övriga av riksgäldsfullmäktige gjorda erinringar har inom finansdepartementet upprättats förslag till *förordning om rätt att använda obligationer med 3 procent ränta tillhörande svenska statens tredje försvarslån såsom betalningsmedel vid erläggande av arvsskatt.*

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att förenämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Birger Öhman.